కృష్ణ యజుర్వేదీయ తైత్తిరీయ సంహితా

॥అథ ద్వితీయ కాణ్డే ద్వితీయః ప్రశ్నః॥

హరిః ఓమ్॥ ప్రజాపతిః ప్రజా అసృజత తాః సృష్టా ఇన్ద్రాగ్నీ అపాఽగూహతాగ్ం సోఽచాయత్ప్రజాపతిరిన్ద్రాగ్నీ వై మే ప్రజా అపాఽఘుక్షతామితి స ఏతమైన్ద్రాగ్నమేకాదశకపాలమపశ్యత్తం నిరవపత్తావస్మై ప్రజాః ప్రాఽసాధయతామిన్ద్రాగ్నీ వా ఏతస్య ప్రజామప గూహతో యోఽలం ప్రజాయై సన్ప్రజాం న విన్దత ఐన్ద్రాగ్నమేకాదశకపాలం నిర్వపేత్ప్రజాకామ ఇన్ద్రాగ్నీ [1] ఏవ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి తావేవాఽస్మై ప్రజాం ప్ర సాధయతో విన్దతే ప్రజామైన్ద్రాగ్నమేకాదశకపాలం నిర్వపేత్ స్పర్ధమానః క్షేత్రే వా సజాతేషు వేన్ద్రాగ్నీ ఏవ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి తాభ్యామేవేన్ద్రియం వీర్యం భ్రాతృవ్యస్య వృఙ్క్తే వి పాప్మనా భ్రాతృవ్యేణ జయతేఽప వా ఏతస్మాదిన్ద్రియం వీర్యం క్రామతి యః సంగ్రామముపప్రయాత్యైన్ద్రాగ్నమేకాదశకపాలం ని- [2] ర్వపేథ్సంగ్రామముపప్రయాస్యన్నిన్ద్రాగ్నీ ఏవ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి తావేవాఽస్మిన్నిన్ద్రియం వీర్యం ధత్తః సహేన్ద్రియేణ వీర్యేణోప ప్ర యాతి జయతి తగ్ం సంగ్రామం వి వా ఏష ఇన్ద్రియేణ వీర్యేణర్ధ్యతే యః సంగ్రామం జయత్యైన్ద్రాగ్నమేకాదశకపాలం నిర్వపేథ్సంగ్రామం జిత్వేన్ద్రాగ్నీ ఏవ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి తావేవాఽస్మిన్నిన్ద్రియం వీర్యం [3] ధత్తో నేన్ద్రియేణ వీర్యేణ వ్యృధ్యతేఽప వా ఏతస్మాదిన్ద్రియం వీర్యం క్రామతి య ఏతి జనతామైన్ద్రాగ్నమేకాదశకపాలం నిర్వపేజ్జనతామేష్యన్నిన్ద్రాగ్నీ ఏవ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి తావేవాఽస్మిన్నిన్ద్రియం వీర్యం ధత్తః సహేన్ద్రియేణ వీర్యేణ జనతామేతి పౌష్ణం చరుమను నిర్వపేత్పూషా వా ఇన్ద్రియస్య వీర్యస్యాఽనుప్రదాతా పూషణమేవ [4] స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి స ఏవాఽస్మా ఇన్ద్రియం వీర్యమను ప్ర యచ్ఛతి క్షైత్రపత్యం చరుం నిర్వపేజ్జనతామాగత్యేయం వై క్షేత్రస్య పతిరస్యామేవ ప్రతి

తిష్ఠత్యైన్ద్రాగ్నమేకాదశకపాలముపరిష్టాన్నిర్వపేదస్యామేవ ప్రతిష్ఠాయేన్ద్రియం వీర్యముపరిష్టాదాత్మన్ధత్తే॥[5]

ప్రజాకామ ఇన్ద్రాగ్నీ ఉపప్రయాత్యైన్ద్రాగ్నమేకాదశకపాలం నిర్వీర్యం పూషణమేవైకాన్నచత్వారిగ్ంశచ్చ ***॥2.2.1॥***

అగ్నయే పథికృతే పురోడాశమష్టాకపాలం నిర్వపేద్యో దర్శపూర్ణమాసయాజీ సన్నమావాస్యాం వా పౌర్ణమాసీం వాఽతిపాదయేత్పథో వా ఏషోఽధ్యపథేనైతి యో దర్శపూర్ణమాసయాజీ సన్నమావాస్యాం వా పౌర్ణమాసీం వాఽతిపాదయత్యగ్నిమేవ పథికృతగ్గ్ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి స ఏవైనమపథాత్పన్థామపి నయత్యనడ్వాన్దక్షిణా వహీ హ్యేష సమృద్ధ్యా అగ్నయే వ్రతపతయే [6] పురోడాశమష్టాకపాలం నిర్వపేద్య ఆహితాగ్నిః సన్నవ్రత్యమివ చరేదగ్నిమేవ వ్రతపతిగ్గ్ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి స ఏవైనం వ్రతమా లమ్భయతి వ్రత్యో భవత్యగ్నయే రక్షోఘ్నే పురోడాశమష్టాకపాలం నిర్వపేద్యగ్ం రక్షాగ్ంసి సచేరన్నగ్నిమేవ రక్షోహణగ్గ్ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి స ఏవాఽస్మాద్రక్షాగ్ం స్యప హన్తి నిశితాయాం నిర్వపే [7] న్నిశితాయాగ్ం హి రక్షాగ్ంసి ప్రేరతే సంప్రేర్ణాన్యేవైనాని హన్తి పరిశ్రితే యాజయేద్రక్షసామనన్వవచారాయ రక్షోఘ్నీ యాజ్యానువాక్యే భవతో రక్షసాగ్ స్తృత్యా అగ్నయే రుద్రవతే పురోడాశమష్టాకపాలం నిర్వపేదభిచరన్నేషా వా అస్య ఘోరా తనూర్యద్రుద్రస్తస్మా ఏవైనమా వృశ్చతి తాజగార్తిమార్ఛత్యగ్నయే సురభిమతే పురోడాశమష్టాకపాలం నిర్వపేద్యస్య గావో వా పురుషా [8] వా ప్రమీయేరన్ యో వా బిభీయాదేషా వా అస్య భేషజ్యా తనూర్యథ్సురభిమతీ తయైవాఽస్మై భేషజం కరోతి సురభిమతే భవతి పూతీగన్ధస్యాఽపహత్యా అగ్నయే క్షామవతే పురోడాశమష్టాకపాలం నిర్వపేథ్సంగ్రామే సంయత్తే భాగధేయేనైవైనగ్ం శమయిత్వా పరానభి నిర్దిశతి యమవరేషాం విధ్యన్తి జీవతి స యం పరేషాం ప్ర స మీయతే జయతి తగ్ం సంగ్రామ– [9] మభి వా ఏష ఏతానుచ్చతి యేషాం పూర్వాపరా అన్వఞ్చః ప్రమీయన్తే

పురుషాహుతిర్హ్యస్య ప్రియతమాఽగ్నయే క్షామవతే పురోడాశమష్టాకపాలం నిర్వపేద్భాగధేయేనైవైనగ్ం శమయతి నైషాం పురాఽఽయుషోఽపరః ప్ర మీయతేఽభి వా ఏష ఏతస్య గృహానుచ్యతి యస్య గృహాన్దహత్యగ్నయే క్షామవతే పురోడాశమష్టాకపాలం నిర్వపేద్భాగధేయేనైవైనగ్ం శమయతి నాస్యాపరం గృహాన్దహతి॥ [10]

*వ్రతపతయే నిశితాయాం నిర్వపేత్పురుషాస్సంగ్రామంన చత్వారి చ॥***2.2.2***॥*

అగ్నయే కామాయ పురోడాశమష్టాకపాలం నిర్వపేద్యం కామో నోపనమేదగ్నిమేవ కామగ్గ్ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి స ఏవైనం కామేన సమర్ధయత్యుపైనం కామో నమత్యగ్నయే యవిష్ఠాయ పురోడాశమష్టాకపాలం నిర్వపేథ్స్పర్ధమానః క్షేత్రే వా సజాతేషు వాఽగ్నిమేవ యవిష్ఠగ్గ్ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి తేనైవేన్ద్రియం వీర్యం భ్రాతృవ్యస్య [11] యువతే వి పాప్మనా భ్రాతృవ్యేణ జయతేఽగ్నయే యవిష్ఠాయ పురోడాశమష్టాకపాలం నిర్వపేదభిచర్యమాణోఽగ్నిమేవ యవిష్ఠగ్గ్ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి స ఏవాఽస్మాద్రక్షాగ్ంసి యవయతి నైనమభిచరన్థ్స్తృణుతేఽగ్నయ ఆయుష్మతే పురోడాశమష్టాకపాలం నిర్వపేద్యః కామయేత సర్వమాయురియామిత్యగ్నిమేవాఽఽయుష్మన్తగ్గ్ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి స ఏవాఽస్మి- [12] న్నాయుర్దధాతి సర్వమాయురేత్యగ్నయే జాతవేదసే పురోడాశమష్టాకపాలం నిర్వపేద్భూతికామోఽగ్నిమేవ జాతవేదసగ్గ్ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి స ఏవైనం భూతిం గమయతి భవత్యేవాఽగ్నయే రుక్మతే పురోడాశమష్టాకపాలం నిర్వపేద్రుక్కామోఽగ్నిమేవ రుక్మన్తగ్గ్ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి స ఏవాఽస్మిన్రుచం దధాతి రోచత ఏవాఽగ్నయే తేజస్వతే పురోడాశ- [13] మష్టాకపాలం నిర్వపేత్తేజస్కామోఽగ్నిమేవ తేజస్వన్తగ్గ్ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి స ఏవాఽస్మిన్తేజో దధాతి తేజస్వ్యేవ భవత్యగ్నయే సాహన్త్యాయ పురోడాశమష్టాకపాలం

నిర్వపేథ్సీక్షమాణోఽగ్నిమేవ సాహన్త్యగ్గ్ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి తేనైవ సహతే యగ్ం సీక్షతే॥[14]

భ్రాతృవ్యస్యాఽస్మిన్తేజస్పతే పురోడాశమష్టాత్రిగ్ంశచ్చ **॥2.2.3॥**

అగ్నయేఽన్నవతే పురోడాశమష్టాకపాలం నిర్వపేద్యః కామయేతాఽన్నవాన్థ్స్యామిత్యగ్నిమేవాఽన్నవన్తగ్గ్ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి స ఏవైనమన్నవన్తం కరోత్యన్నవానేవ భవత్యగ్నయేఽన్నాదాయ పురోడాశమష్టాకపాలం నిర్వపేద్యః కామయేతాఽన్నాదః స్యామిత్యగ్నిమేవాఽన్నాదగ్గ్ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి స ఏవైనమన్నాదం కరోత్యన్నాద [15] ఏవ భవత్యగ్నయేఽన్నపతయే పురోడాశమష్టాకపాలం నిర్వపేద్యః కామయేతాఽన్నపతిః స్యామిత్యగ్నిమేవాఽన్నపతిగ్గ్ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి స ఏవైనమన్నపతిం కరోత్యన్నపతిరేవ భవత్యగ్నయే పవమానాయ పురోడాశమష్టాకపాలం నిర్వపేదగ్నయే పావకాయాఽగ్నయే శుచయే జ్యోగామయావీ యదగ్నయే పవమానాయ నిర్వపతి ప్రాణమేవాఽస్మిన్తేన దధాతి యదగ్నయే [16] పావకాయ వాచమేవాఽస్మిన్తేన దధాతి యదగ్నయే శుచయ ఆయురేవాఽస్మిన్తేన దధాత్యుత యదీతాసుర్భవతి జీవత్యేవైతామేవ నిర్వపేచ్చక్షుష్కామో యదగ్నయే పవమానాయ నిర్వపతి ప్రాణమేవాఽస్మిన్తేన దధాతి యదగ్నయే పావకాయ వాచమేవాఽస్మిన్తేన దధాతి యదగ్నయే శుచయే చక్షురేవాఽస్మిన్తేన దధా- [17] త్యుత యద్యన్ధో భవతి ప్రైవ పశ్యత్యగ్నయే పుత్రవతే పురోడాశమష్టాకపాలం నిర్వపేదిన్ద్రాయ పుత్రిణే పురోడాశమేకాదశకపాలం ప్రజాకామోఽగ్నిరేవాఽస్మై ప్రజాం ప్రజనయతి వృద్ధామిన్ద్రః ప్ర యచ్ఛత్యగ్నయే రసవతేఽజక్షీరే చరుం నిర్వపేద్యః కామయేత రసవాన్థ్స్యామిత్యగ్నిమేవ రసవన్తగ్గ్ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి స ఏవైనగ్ం రసవన్తం కరోతి [18] రసవానేవ భవత్యజక్షీరే భవత్యాగ్నేయీ వా ఏషా యదజా సాక్షాదేవ రసమవ రున్ధేఽగ్నయే వసుమతే పురోడాశమష్టాకపాలం నిర్వపేద్యః

కామయేత వసుమాన్థ్స్యామిత్యగ్నిమేవ వసుమన్తగ్గ్ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి స ఏవైనం వసుమన్తం కరోతి వసుమానేవ భవత్యగ్నయే వాజసృతే పురోడాశమష్టాకపాలం నిర్వపేథ్సంగ్రామే సంయత్తే వాజం [19] వా ఏష సిసీర్షతి యః సంగ్రామం జిగీషత్యగ్నిః ఖలు వై దేవానాం వాజసృదగ్నిమేవ వాజసృతగ్గ్ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి ధావతి వాజగ్ం హన్తి వృత్రం జయతి తగ్ం సంగ్రామమథో అగ్నిరివ న ప్రతిధృషే భవత్యగ్నయేఽగ్నివతే పురోడాశమష్టాకపాలం నిర్వపేద్యస్యాఽగ్నావగ్నిమభ్యుద్ధరేయుర్నిర్దిష్టభాగో వా ఏతయోరన్యోఽనిర్దిష్టభాగోఽన్యస్తౌ సమ్భవన్తౌ యజమాన- [20] మభి సమ్భవతః స ఈశ్వర ఆర్తిమార్తోర్యదగ్నయేఽగ్నివతే నిర్వపతి భాగధేయేనైవైనౌ శమయతి నాఽఽర్తిమార్ఛతి యజమానోఽగ్నయే జ్యోతిష్మతే పురోడాశమష్టాకపాలం నిర్వపేద్యస్యాఽగ్నిరుద్ధృతోఽహుతేఽగ్నిహోత్ర ఉద్వాయేదపర ఆదీప్యాఽనూద్ధృత్య ఇత్యాహుస్తత్తథా న కార్యం యద్భాగధేయమభి పూర్వ ఉద్ధ్రియతే కిమపరోఽభ్యు- [21] ద్ధ్రియేతేతి తాన్యేవావక్షాణాని సంనిధాయ మన్థేదితః ప్రథమం జజ్ఞే అగ్నిః స్వాద్యోనేరధి జాతవేదాః। స గాయత్రియా త్రిష్టుభా జగత్యా దేవేభ్యో హవ్యం వహతు ప్రజానన్నితి చ్ఛన్దోభిరేవైనగ్గ్ స్వాద్యోనేః ప్ర జనయత్యేష వావ సోఽగ్నిరిత్యాహుర్జ్యోతిస్త్వా అస్య పరాపతితమితి యదగ్నయే జ్యోతిష్మతే నిర్వపతి యదేవాస్య జ్యోతిః పరాపతితం తదేవాఽవ రున్ధే॥[22]

కరోత్యన్వాదో దధాతి యదగ్నయే శుచయే చక్షురేవాఽస్మిన్తేన దధాతి కరోతి వాజం యజమానముదేవాఽస్య షట్చ ॥
2.2.4॥

వైశ్వానరం ద్వాదశకపాలం నిర్వపేద్వారుణం చరుం దధిక్రావ్ణ్ణే చరుమభిశస్యమానో యద్వైశ్వానరో ద్వాదశకపాలో భవతి సంవథ్సరో వా అగ్నిర్వైశ్వానరః సంవథ్సరేణైవైనగ్గ్ స్వదయత్యప పాపం వర్ణగ్ం హతే వారుణేనైవైనం వరుణపాశాన్ముఞ్చతి దధిక్రావ్ణ్ణా పునాతి హిరణ్యం దక్షిణా పవిత్రం వై హిరణ్యం పునాత్యేవైనమాద్యమస్యాన్నం

భవత్యేతామేవ నిర్వపేత్ప్రజాకామః సంవథ్సరో [23] వా ఏతస్యాఽశాన్తో యోనిం ప్రజాయై పశూనాం నిర్దహతి యోఽలం ప్రజాయై సన్ప్రజాం న విన్దతే యద్వైశ్వానరో ద్వాదశకపాలో భవతి సంవథ్సరో వా అగ్నిర్వైశ్వానరః సంవథ్సరమేవ భాగధేయేన శమయతి సోఽస్మై శాన్తః స్వాద్యోనేః ప్రజాం ప్ర జనయతి వారుణేనైవైనం వరుణపాశాన్ముఞ్చతి దధిక్రావ్ణ్ణా పునాతి హిరణ్యం దక్షిణా పవిత్రం వై హిరణ్యం పునాత్యేవైనం [24] విన్దతే ప్రజాం వైశ్వానరం ద్వాదశకపాలం నిర్వపేత్ పుత్రే జాతే యదష్టాకపాలో భవతి గాయత్రియైవైనం బ్రహ్మవర్చసేన పునాతి యన్నవకపాలస్త్రివృతైవాఽస్మిన్తేజో దధాతి యద్దశకపాలో విరాజైవాఽస్మిన్నన్నాద్యం దధాతి యదేకాదశకపాలస్త్రిష్టుభైవాఽస్మిన్నిన్ద్రియం దధాతి యద్ద్వాదశకపాలో జగత్యైవాఽస్మిన్పశూన్దధాతి యస్మిఞ్జాత ఏతామిష్టిం నిర్వపతి పూత [25] ఏవ తేజస్వ్యన్నాద ఇన్ద్రియావీ పశు మాన్భవత్యవ వా ఏష సువర్గాల్లోకాచ్ఛిద్యతే యో దర్శపూర్ణమాసయాజీ సన్నమావాస్యాం వా పౌర్ణమాసీం వాఽతిపాదయతి సువర్గాయ హి లోకాయ దర్శపూర్ణమాసావిజ్యేతే వైశ్వానరం ద్వాదశకపాలం నిర్వపేదమావాస్యాం వా పౌర్ణమాసీం వాఽతిపాద్య సంవథ్సరో వా అగ్నిర్వైశ్వానరః సంవథ్సరమేవ ప్రీణాత్యథో సంవథ్సరమేవాఽస్మా ఉప దధాతి సువర్గస్య లోకస్య సమష్ట్యై [26] అథో దేవతా ఏవాఽన్వారభ్య సువర్గం లోకమేతి వీరహా వా ఏష దేవానాం యోఽగ్నిముద్వాసయతే న వా ఏతస్య బ్రాహ్మణా ఋతాయవః పురాఽన్నమక్షన్నాగ్నేయమష్టాకపాలం నిర్వపేద్వైశ్వానరం ద్వాదశకపాలమగ్నిముద్వాసయిష్యన్ యదష్టాకపాలో భవత్యష్టాక్షరా గాయత్రీ గాయత్రోఽగ్నిర్యావానేవాఽగ్నిస్తస్మా ఆతిథ్యం కరోత్యథో యథా జనం యతేఽవసం కరోతి తాదృ- [27] గేవ తద్ద్వాదశకపాలో వైశ్వానరో భవతి ద్వాదశ మాసాః సంవథ్సరః సంవథ్సరః ఖలు వా అగ్నేర్యోనిః స్వామేవైనం యోనిం గమయత్యాద్యమస్యాఽన్నం భవతి వైశ్వానరం ద్వాదశకపాలం నిర్వపేన్మారుతగ్ం సప్తకపాలం గ్రామకామ ఆహవనీయే వైశ్వానరమధి శ్రయతి గార్హపత్యే మారుతం

పాపవస్యసస్య విధృత్యై ద్వాదశకపాలో వైశ్వానరో భవతి ద్వాదశ మాసాః సంవత్సరః సంవత్సరేణైవాఽస్మై సజాతాగ్ శ్చ్యావయతి మారుతో భవతి [28] మరుతో వై దేవానాం విశో దేవవిశేనైవాఽస్మై మనుష్యవిశమవ రున్ధే సప్తకపాలో భవతి సప్తగణా వై మరుతో గణశ ఏవాఽస్మై సజాతానవ రున్ధేఽనూచ్యమాన ఆ సాదయతి విశమేవాఽస్మా అనువర్త్మానం కరోతి॥[29]

ప్రజాకామస్సంవత్సరః పునాత్యేవైనం పూతస్సమష్ట్యై తాదృఙ్మారుతో భవత్యేకాన్న త్రిగ్ంశచ్చ ॥**2.2.5**॥

ఆదిత్యం చరుం నిర్వపేథ్సంగ్రామముపప్రయాస్యన్నియం వా అదితిరస్యామేవ పూర్వే ప్రతి తిష్ఠన్తి వైశ్వానరం ద్వాదశకపాలం నిర్వపేదాయతనం గత్వా సంవత్సరో వా అగ్నిర్వైశ్వానరః సంవత్సరః ఖలు వై దేవానామాయతనమేతస్మాద్వా ఆయతనాద్దేవా అసురానజయన్ యద్వైశ్వానరం ద్వాదశకపాలం నిర్వపతి దేవానామేవాఽఽయతనే యతతే జయతి తగ్ం సంగ్రామమేతస్మిన్వా ఏతౌ మృజాతే [30] యో విద్విషాణయోరన్నమత్తి వైశ్వానరం ద్వాదశకపాలం నిర్వపేద్విద్విషాణయోరన్నం జగ్ధ్వా సంవత్సరో వా అగ్నిర్వైశ్వానరః సంవత్సరస్వదితమేవాఽత్తి నాఽస్మిన్మృజాతే సంవత్సరాయ వా ఏతౌ సమమాతే యౌ సమమాతే తయోర్యః పూర్వోఽభిద్రుహ్యతి తం వరుణో గృహ్ణాతి వైశ్వానరం ద్వాదశకపాలం నిర్వపేథ్సమమానయోః పూర్వోఽభిద్రుహ్య సంవత్సరో వా అగ్నిర్వైశ్వానరః సంవత్సరమేవాఽఽప్త్వా నిర్వరుణం [31] పరస్తాదభి ద్రుహ్యతి నైనం వరుణో గృహ్ణాత్యావ్యం వా ఏష ప్రతి గృహ్ణాతి యోఽవిం ప్రతిగృహ్ణాతి వైశ్వానరం ద్వాదశకపాలం నిర్వపేదవిం ప్రతిగృహ్య సంవత్సరో వా అగ్నిర్వైశ్వానరః సంవత్సరస్వదితామేవ ప్రతిగృహ్ణాతి నాఽఽవ్యం ప్రతి గృహ్ణాత్యాత్మనో వా ఏష మాత్రామాప్నోతి య ఉభయాదత్ప్రతిగృహ్ణాత్యశ్వం వా పురుషం వా వైశ్వానరం ద్వాదశకపాలం నిర్వపేదుభయాదత్ [32] ప్రతిగృహ్య సంవత్సరో వా అగ్నిర్వైశ్వానరః సంవత్సరస్వదితమేవ ప్రతి గృహ్ణాతి నాఽఽత్మనో మాత్రామాప్నోతి వైశ్వానరం

ద్వాదశకపాలం నిర్వపేథ్సనిమేష్యన్థ్సంవథ్సరో వా అగ్నిర్వైశ్వానరో యదా ఖలు వై సంవథ్సరం జనతాయాం చరత్యథ స ధనార్ఘో భవతి యద్వైశ్వానరం ద్వాదశకపాలం నిర్వపతి సంవథ్సరసాతామేవ సనిమభి ప్ర చ్యవతే దానకామా అస్మై ప్రజా భవన్తి యో వై సంవథ్సరం [33] ప్రయుజ్య న విముఞ్చత్యప్రతిష్ఠానో వై స భవత్యేతమేవ వైశ్వానరం పునరాగత్య నిర్వపేద్యమేవ ప్రయుఙ్క్తే తం భాగధేయేన వి ముఞ్చతి ప్రతిష్ఠిత్యై యయా రజ్జ్వోత్తమాం గామాజేత్తాం భ్రాతృవ్యాయ ప్ర హిణుయాన్నిర్ఋతిమేవాఽస్మై ప్ర హిణోతి॥[34]

మృజాతే నిర్వరుణం వపేదుభయాదద్యో వై సంవథ్సరగ్ం షట్త్రిగ్ంశచ్చ ॥**2.2.6**॥

ఐన్ద్రం చరుం నిర్వపేత్పశుకామ ఐన్ద్రా వై పశవ ఇన్ద్రమేవ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి స ఏవాఽస్మై పశూన్ ప్ర యచ్ఛతి పశుమానేవ భవతి చరుర్భవతి స్వాదేవాఽస్మై యోనేః పశూన్ ప్ర జనయతీన్ద్రాయేన్ద్రియావతే పురోడాశమేకాదశకపాలం నిర్వపేత్పశుకామ ఇన్ద్రియం వై పశవ ఇన్ద్రమేవేన్ద్రియావన్తగ్గ్ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి స [35] ఏవాఽస్మా ఇన్ద్రియం పశూన్ ప్ర యచ్ఛతి పశుమానేవ భవతీన్ద్రాయ ఘర్మవతే పురోడాశమేకాదశకపాలం నిర్వపేద్బ్రహ్మవర్చసకామో బ్రహ్మవర్చసం వై ఘర్మ ఇన్ద్రమేవ ఘర్మవన్తగ్గ్ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి స ఏవాఽస్మిన్ బ్రహ్మవర్చసం దధాతి బ్రహ్మవర్చస్యేవ భవతీన్ద్రాయాఽర్కవతే పురోడాశమేకాదశకపాలం నిర్వపేదన్నకామోఽర్కో వై దేవానామన్నమిన్ద్రమేవార్కవన్తగ్గ్ స్వేన భాగధేయేనో- [36] ప ధావతి స ఏవాఽస్మా అన్నం ప్ర యచ్ఛత్యన్నాద ఏవ భవతీన్ద్రాయ ఘర్మవతే పురోడాశమేకాదశకపాలం నిర్వపేదిన్ద్రాయేన్ద్రియావత ఇన్ద్రాయాఽర్కవతే భూతికామో యదిన్ద్రాయ ఘర్మవతే నిర్వపతి శిర ఏవాస్య తేన కరోతి యదిన్ద్రాయేన్ద్రియావత ఆత్మానమేవాఽస్య తేన కరోతి యదిన్ద్రాయాఽర్కవతే భూత ఏవాన్నాద్యే ప్రతి తిష్ఠతి భవత్యేవేన్ద్రాయా- [37] కగ్ంహోముచే పురోడాశమేకాదశకపాలం నిర్వపేద్యః పాప్మనా

గృహీతః స్యాత్పాప్మా వా అగ్ంహ ఇన్ద్రమేవాగ్ంహోముచగ్గ్ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి స ఏవైనం పాప్మనోఽగ్ంహసో ముఞ్చతీన్ద్రాయ వైమృధాయ పురోడాశమేకాదశకపాలం నిర్వపేద్యం మృధోఽభి ప్రవేపేరన్రాష్ట్రాణి వాఽభి సమియురిన్ద్రమేవ వైమృధగ్గ్ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి స ఏవాఽస్మాన్మృధో- [38] ఽప హన్తీన్ద్రాయ త్రాత్రే పురోడాశమేకాదశకపాలం నిర్వపేద్బద్ధో వా పరియత్తో వేన్ద్రమేవ త్రాతారగ్గ్ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి స ఏవైనం త్రాయత ఇన్ద్రాయాఽర్కాశ్వమేధవతే పురోడాశమేకాదశకపాలం నిర్వపేద్యం మహాయజ్ఞో నో పనమేదేతే వై మహాయజ్ఞస్యాఽన్త్యే తనూ యదర్కాశ్వమేధావిన్ద్రమేవార్కాశ్వమేధవన్తగ్గ్ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి స ఏవాఽస్మా అన్తతో మహాయజ్ఞం చ్యావయత్యుపైనం మహాయజ్ఞో నమతి॥[39]

ఇన్ద్రియావన్తగ్గ్ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి సోఽర్కవన్తగ్గ్ స్వేన భాగధేయేనైవేన్ద్రాయాఽస్మాన్మృధోఽస్మై సప్త చ ॥

2.2.7॥

ఇన్ద్రాయాఽన్వృజవే పురోడాశమేకాదశకపాలం నిర్వపేద్గ్రామకామ ఇన్ద్రమేవాఽన్వృజుగ్గ్ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి స ఏవాఽస్మై సజాతాననుకాన్కరోతి గ్రామ్యేవ భవతీన్ద్రాణ్యై చరుం నిర్వపేద్యస్య సేనాఽసగ్ంశితేవ స్యాదిన్ద్రాణీ వై సేనాయై దేవతేన్ద్రాణీమేవ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి సైవాఽస్య సేనాగ్ం సగ్గ్ శ్యతి బల్బజానపీ- [40] ధ్మే సం నహ్యేద్గౌర్యత్రాఽధిష్కన్నా న్యమేహత్తతో బల్బజా ఉదతిష్ఠన్గవామేవైనం న్యాయమపినీయ గా వేదయతీన్ద్రాయ మన్యుమతే మనస్వతే పురోడాశమేకాదశకపాలం నిర్వపేత్సంగ్రామే సంయత్త ఇన్ద్రియేణ వై మన్యునా మనసా సంగ్రామం జయతీన్ద్రమేవ మన్యుమన్తం మనస్వన్తగ్గ్ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి స ఏవాఽస్మిన్నిన్ద్రియం మన్యుం మనో దధాతి జయతి తగ్ం [41] సంగ్రామమేతామేవ నిర్వపేద్యో హతమనాః స్వయం పాప ఇవ స్యాదేతాని హి వా ఏతస్మాదపక్రాన్తాన్యథైష హతమనాః స్వయం పాప

ఇన్ద్రమేవ మన్యుమన్తం మనస్వన్తగ్గ్ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి స ఏవాఽస్మిన్నిన్ద్రియం మన్యుం మనో దధాతి న హతమనాః స్వయం పాపో భవతీన్ద్రాయ దాత్రే పురోడాశమేకాదశకపాలం నిర్వపేద్యః కామయేత దానకామా మే ప్రజాః స్యు- [42]
రితీన్ద్రమేవ దాతారగ్గ్ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి స ఏవాఽస్మై దానకామాః ప్రజాః కరోతి దానకామా అస్మై ప్రజా భవన్తీన్ద్రాయ ప్రదాత్రే పురోడాశమేకాదశకపాలం నిర్వపేద్యస్మై ప్రత్తమివ సన్న ప్రదీయేతేన్ద్రమేవ ప్రదాతారగ్గ్ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి స ఏవాఽస్మై ప్ర దాపయతీన్ద్రాయ సుత్రామ్ణే పురోడాశమేకాదశకపాలం నిర్వపేదపరుద్ధో వా [43]
ఽపరుధ్యమానో వేన్ద్రమేవ సుత్రామాణగ్గ్ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి స ఏవైనం త్రాయతేఽనపరుధ్యో భవతీన్ద్రో వై సదృఙ్దేవతాభిరాసీథ్స న వ్యావృతమగచ్ఛథ్స ప్రజాపతిముపాఽధావత్తస్మా ఏతమైన్ద్రమేకాదశకపాలం నిరవపత్తేనైవాఽస్మిన్నిన్ద్రియమదధాచ్ఛక్వరీ యాజ్యానువాక్యే అకరోద్వజ్రో వై శక్వరీ స ఏనం వజ్రో భూత్వా ఐన్ధ [44]
సోఽభవథ్సోఽబిభేద్భూతః ప్ర మా ధక్ష్యతీతి స ప్రజాపతిం పునరుపాఽధావథ్స ప్రజాపతిః శక్వర్యా అధి రేవతీం నిరమిమీత శాన్త్యా అప్రదాహాయ యోఽలగ్గ్ శ్రియై సన్థ్సదృఙ్ఖ్సమానైః స్యాత్తస్మా ఏతమైన్ద్రమేకాదశకపాలం నిర్వపేదిన్ద్రమేవ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి స ఏవాఽస్మిన్నిన్ద్రియం దధాతి రేవతీ పురోఽనువాక్యా భవతి శాన్త్యా అప్రదాహాయ శక్వరీ యాజ్యా వజ్రో వై శక్వరీ స ఏనం వజ్రో భూత్వా ఇన్ధే భవత్యేవ॥[45]

*అపి తగ్గ్ స్యుర్వైన్ధ భవతి చతుర్దశ చ ॥**2.2.8**॥*

ఆగ్నావైష్ణవమేకాదశకపాలం నిర్వపేదభి చరన్థ్సరస్వత్యాజ్యభాగా స్యాద్బార్హస్పత్యశ్చరుర్యదాగ్నావైష్ణవ ఏకాదశకపాలో భవత్యగ్నిః సర్వా దేవతా విష్ణుర్యజ్ఞో దేవతాభిశ్చైవైనం యజ్ఞేన చాఽభి చరతి సరస్వత్యాజ్యభాగా భవతి వాగ్వై సరస్వతీ వాచైవైన మభిచరతి బార్హస్పత్యశ్చరుర్భవతి బ్రహ్మ వై దేవానాం

బృహస్పతిర్బ్రహ్మణైవైనమభి చరతి [46] ప్రతి వై పరస్తాదభిచరన్తమభి చరన్తి ద్వేద్వే
పురోఽనువాక్యే కుర్యాదతి ప్రయుక్త్యా ఏతయైవ యజేతాఽభి చర్యమాణో దేవతాభిరేవ
దేవతాః ప్రతిచరతి యజ్ఞేన యజ్ఞం వాచా వాచం బ్రహ్మణా బ్రహ్మ స దేవతాశ్చైవ
యజ్ఞం చ మధ్యతో వ్యవసర్పతి తస్య న కుతశ్చనోపావ్యాధో భవతి
నైనమభిచరన్థ్స్తృణుత ఆగ్నావైష్ణవమేకాదశకపాలం నిర్వపేద్యం యజ్ఞో నో [47]
పనమేదగ్నిః సర్వా దేవతా విష్ణుర్యజ్ఞోఽగ్నిం చైవ విష్ణుం చ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి
తావేవాఽస్మై యజ్ఞం ప్ర యచ్ఛత ఉపైనం యజ్ఞో నమత్యాగ్నావైష్ణవం ఘృతే చరుం
నిర్వపేచ్చక్షుష్కామోఽగ్నేర్వై చక్షుషా మనుష్యా వి పశ్యన్తి యజ్ఞస్య దేవా అగ్నిం చైవ
విష్ణుం చ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి తావేవా- [48] ఽస్మిఞ్చక్షుర్ధత్తశ్చక్షుష్మానేవ భవతి
ధేన్వై వా ఏతద్రేతో యదాజ్యమనడుహస్తణ్డులా మిథునాదేవాఽస్మై చక్షుః ప్ర జనయతి
ఘృతే భవతి తేజో వై ఘృతం తేజశ్చక్షుస్తేజసైవాఽస్మై తేజశ్చక్షురవ రున్ధ ఇన్ద్రియం వై
వీర్యం వృఙ్క్తే భ్రాతృవ్యో యజమానోఽయజమానస్యాఽధ్వరకల్పాం ప్రతి
నిర్వపేద్భ్రాతృవ్యే యజమానే నాఽస్యేన్ద్రియం [49] వీర్యం వృఙ్క్తే పురా వాచః ప్ర
వదితోర్నిర్వపేద్యావత్యేవ వాక్తామప్రోదితాం భ్రాతృవ్యస్య వృఙ్క్తే తామస్య వాచం
ప్రవదన్తీమన్యా వాచోఽను ప్ర వదన్తి తా ఇన్ద్రియం వీర్యం యజమానే
దధత్యాగ్నావైష్ణవమష్టాకపాలం నిర్వపేత్ప్రాతఃసవనస్యాఽఽకాలే సరస్వత్యాజ్యభాగా
స్యాద్బార్హస్పత్యశ్చరుర్యదష్టాకపాలో భవత్యష్టాక్షరా గాయత్రీ గాయత్రం ప్రాతఃసవనం
ప్రాతఃసవనమేవ తేనాఽఽప్నో- [50] త్యాఽగ్నావైష్ణవమేకాదశకపాలం నిర్వపేన్మాధ్యన్దినస్య
సవనస్యాఽఽకాలే సరస్వత్యాజ్యభాగా స్యాద్బార్హస్పత్యశ్చరుర్యదేకాదశకపాలో
భవత్యేకాదశాక్షరా త్రిష్టుప్త్రైష్టుభం మాధ్యన్దినగ్ం సవనం మాధ్యన్దినమేవ సవనం
తేనాఽఽప్నోత్యాగ్నావైష్ణవం ద్వాదశకపాలం నిర్వపేత్తృతీయసవనస్యాఽఽకాలే
సరస్వత్యాజ్యభాగా స్యాద్బార్హస్పత్యశ్చరుర్యద్ద్వాదశకపాలో భవతి ద్వాదశాక్షరా జగతీ
జాగతం తృతీయసవనం తృతీయసవనమేవ తేనాఽఽప్నోతి దేవతాభిరేవ దేవతాః [51]

ప్రతిచరతి యజ్ఞేన యజ్ఞం వాచా వాచం బ్రహ్మణా బ్రహ్మ కపాలైరేవ ఛన్దాగ్ స్యాప్నోతి పురోడాశైః సవనాని మైత్రావరుణమేకకపాలం నిర్వపేద్వశాయై కాలే యైవాఽసౌ భ్రాతృవ్యస్య వశాఽనూబన్ధ్యా సో ఏవైషైతస్యైకకపాలో భవతి న హి కపాలైః పశుమర్హత్యాప్తుమ్॥[52]

బ్రహ్మణేవైనమభి చరతి యజ్ఞో న తావేవాఽస్యేన్ద్రియమాప్నోతి దేవతాస్సప్తత్రిగ్ంశచ్చ ॥**2.2.9**॥

అసావాదిత్యో న వ్యరోచత తస్మై దేవాః ప్రాయశ్చిత్తిమైచ్ఛన్తస్మా ఏతగ్ం సోమారౌద్రం చరుం నిరవపన్తేనైవాఽస్మిన్రుచమదధుర్యో బ్రహ్మవర్చసకామః స్యాత్తస్మా ఏతగ్ం సోమారౌద్రం చరుం నిర్వపేథ్సోమం చైవ రుద్రం చ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి తావేవాఽస్మిన్బ్రహ్మవర్చసం ధత్తో బ్రహ్మవర్చస్యేవ భవతి తిష్యాపూర్ణమాసే నిర్వపేద్రుద్రో [53] వై తిష్యః సోమః పూర్ణమాసః సాక్షాదేవ బ్రహ్మవర్చసమవ రున్ధే పరిశ్రితే యాజయతి బ్రహ్మవర్చసస్య పరిగృహీత్యై శ్వేతాయై శ్వేతవథ్సాయై దుగ్ధం మథితమాజ్యం భవత్యాజ్యం ప్రోక్షణమాజ్యేన మార్జయన్తే యావదేవ బ్రహ్మవర్చసం తథ్సర్వం కరోత్యతి బ్రహ్మవర్చసం క్రియత ఇత్యాహురీశ్వరో దుశ్చర్మా భవితోరితి మానవీ ఋచౌ ధాయ్యే కుర్యాద్యద్వై కిం చ మనురవదత్తద్భేషజం [54] భేషజమేవాఽస్మై కరోతి యది బిభీయాద్దుశ్చర్మా భవిష్యామీతి సోమాపౌష్ణం చరుం నిర్వపేథ్సౌమ్యో వై దేవతయా పురుషః పౌష్ణాః పశవః స్వయైవాఽస్మై దేవతయా పశుభిస్త్వచం కరోతి న దుశ్చర్మా భవతి సోమారౌద్రం చరుం నిర్వపేత్ప్రజాకామః సోమో వై రేతోధా అగ్నిః ప్రజానాం ప్రజనయితా సోమ ఏవాఽస్మై రేతో దధాత్యగ్నిః ప్రజాం ప్ర జనయతి విన్దతే [55] ప్రజాగ్ం సోమారౌద్రం చరుం నిర్వపేదభిచరన్థ్సౌమ్యో వై దేవతయా పురుష ఏష రుద్రో యదగ్నిః స్వాయా ఏవైనం దేవతాయై నిష్క్రీయ రుద్రాయాఽపి దధాతి తాజగార్తిమార్ఛతి సోమారౌద్రం చరుం నిర్వపేజ్జ్యోగామయావీ సోమం వా ఏతస్య రసో గచ్ఛత్యగ్నిగ్ం శరీరం యస్య జ్యోగామయతి సోమాదేవాఽస్య

రసం నిష్క్రీణాత్యగ్నేః శరీరముత యదీ- [56] తాసుర్భవతి జీవత్యేవ సోమారుద్రయోర్వా ఏతం గ్రసితగ్ం హోతా నిష్షిదతి స ఈశ్వర ఆర్తిమార్తోరనడ్వాన్ హోత్రా దేయో వహ్నిర్వా అనడ్వాన్ వహ్నిర్ హోతా వహ్నినైవ వహ్నిమాత్మానగ్గ్ స్పృణోతి సోమారౌద్రం చరుం నిర్వపేద్యః కామయేత స్వేఽస్మా ఆయతనే భ్రాతృవ్యం జనయేయమితి వేదిం పరిగృహ్యాఽర్ధముద్ధన్యాదర్ధం నార్ధం బర్హిషః స్తృణీయాదర్ధం నాఽర్ధమిధ్మస్యాఽభ్యాదధ్యాదర్ధం న స్వ ఏవాఽస్మా ఆయతనే భ్రాతృవ్యం జనయతి॥[57]

*రుద్రో భేషజం విన్దతే యది స్తృణీయాదర్ధం ద్వాదశ చ॥**2.2.10**॥*

ఐన్ద్రమేకాదశకపాలం నిర్వపేన్మారుతగ్ం సప్తకపాలం గ్రామకామ ఇన్ద్రం చైవ మరుతశ్చ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి త ఏవాఽస్మై సజాతాన్ ప్ర యచ్ఛన్తి గ్రామ్యేవ భవత్యాహవనీయ ఐన్ద్రమధి శ్రయతి గార్హపత్యే మారుతం పాపవస్యసస్య విధృత్యై సప్తకపాలో మారుతో భవతి సప్తగణా వై మరుతో గణశ ఏవాఽస్మై సజాతానవ రున్ధేఽనూచ్యమాన ఆ సాదయతి విశమేవా- [58] ఽస్మా అనువర్త్మానం కరోత్యేతామేవ నిర్వపేద్యః కామయేత క్షత్రాయ చ విశే చ సమదం దధ్యామిత్యైన్ద్రస్యాఽవద్యన్ బ్రూయాదిన్ద్రాయాఽను బ్రూహీత్యాశ్రావ్య బ్రూయాన్మరుతో యజేతి మారుతస్యాఽవద్యన్ బ్రూయాన్మరుభ్యోఽను బ్రూహీత్యాశ్రావ్య బ్రూయాదిన్ద్రం యజేతి స్వ ఏవైభ్యో భాగధేయే సమదం దధాతి వితృగ్ంహాణాస్తిష్ఠన్త్యేతామేవ [59] నిర్వపేద్యః కామయేత కల్పేరన్నితి యథాదేవతమవదాయ యథాదేవతం యజేద్భాగధేయేనైవైనాన్, యథాయథం కల్పయతి కల్పన్త ఏవైన్ద్రమేకాదశకపాలం నిర్వపేద్వైశ్వదేవం ద్వాదశకపాలం గ్రామకామ ఇన్ద్రం చైవ విశ్వాగ్ శ్చ దేవాన్థ్స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి త ఏవాఽస్మై సజాతాన్ ప్ర యచ్ఛన్తి గ్రామ్యేవ భవత్యైన్ద్రస్యాఽవదాయ వైశ్వదేవస్యాఽవ ద్యేదథైన్ద్రస్యో- [60] పరిష్టాదిన్ద్రియేణైవాఽస్మా ఉభయతః సజాతాన్పరి గృహ్ణాత్యుపాధాయ్యపూర్వయం వాసో దక్షిణా

సజాతానాముపహిత్యై పృశ్నియై దుగ్ధే ప్రైయఙ్గవం చరుం నిర్వపేన్మరుభ్ద్యో గ్రామకామః పృశ్నియై పై పయసో మరుతో జాతాః పృశ్నియై ప్రియఙ్గవో మారుతాః ఖలు పై దేవతయా సజాతా మరుత ఏవ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి త ఏవాఽస్మై సజాతాన్ప్ర యచ్ఛన్తి గ్రామ్యేవ భవతి ప్రియవతీ యాజ్యానువాక్యే [61] భవతః ప్రియమేవైనగ్ం సమానానాం కరోతి ద్విపదా పురోఽనువాక్యా భవతి ద్విపద ఏవాఽవ రున్ధే చతుష్పదా యాజ్యా చతుష్పద ఏవ పశూనవ రున్ధే దేవాసురాః సంయత్తా ఆసన్తే దేవా మిథో విప్రియా ఆసన్తే 1 ఽన్యోఽన్యస్మై జ్యైష్ఠ్యాయాతిష్ఠమానాశ్చతుర్ధా వ్యక్రామన్నగ్నిర్వసుభిః సోమో రుద్రైరిన్ద్రో మరుద్భిర్వరుణ ఆదిత్యైః స ఇన్ద్రః ప్రజాపతి ముపాధావత్త- [62] మేతయా సంజ్ఞాన్యాఽయాజయదగ్నయే వసుమతే పురోడాశమష్టాకపాలం నిరవపథ్సోమాయ రుద్రవతే చరుమిన్ద్రాయ మరుత్వతే పురోడాశమేకాదశకపాలం వరుణాయాఽఽదిత్యవతే చరుం తతో వా ఇన్ద్రం దేవా జ్యైష్ఠ్యాయాఽభి సమజానత యః సమానైర్మిథో విప్రియః స్యాత్తమేతయా సంజ్ఞాన్యా యాజయేదగ్నయే వసుమతే పురోడాశమష్టాకపాలం నిర్వపేథ్సోమాయ రుద్రవతే చరుమిన్ద్రాయ మరుత్వతే పురోడాశమేకాదశకపాలం వరుణాయాఽఽదిత్యవతే చరుమిన్ద్రమేవైనం భూతం జ్యైష్ఠ్యాయ సమానా అభి సం జానతే వసిష్ఠః సమానానాం భవతి॥[63]

*విశమేవ తిష్ఠన్త్యేతామేవాఽఽఽఽఽ్యైన్ద్రస్య యాజ్యానువాక్యే తం వరుణాయ చతుర్దశ చ॥**2.2.11**॥*

హిరణ్యగర్భ ఆపో హ యత్ప్రజాపతే॥ స వేద పుత్రః పితరగ్ం స మాతరగ్ం స సూనుర్భువథ్స భువత్పునర్మఘః। స ద్యామౌర్ణోదన్తరిక్షగ్ం స సువః స విశ్వా భువో అభవథ్స ఆఽభవత్॥ ఉదు త్యం చిత్రమ్॥ స ప్రత్నవన్నవీయసాఽగ్నే ద్యుమ్నేన సంయతా। బృహత్తతన్థ భానునా॥ ని కావ్యా వేధసః శశ్వతస్కర్హస్తే దధానో [64] నర్యా పురూణి। అగ్నిర్భువద్రయిపతీ రయీణాగ్ం సత్రా చక్రాణో అమృతాని విశ్వా॥

హిరణ్యపాణిమూతయే సవితారముప హ్వయే। స చేత్తా దేవతా పదమ్॥ వామమద్య సవితర్వామము శ్వో దివేదివే వామమస్మభ్యగ్ం సావీః। వామస్య హి క్షయస్య దేవ భూరేరయా ధియా వామభాజః స్యామ॥ బడిత్థా పర్వతానాం ఖిద్రం బిభర్షి పృథివి। ప్ర యా భూమి ప్రవత్వతి మహ్నా జినోషి [65] మహిని॥ స్తోమాసస్త్వా విచారిణి ప్రతి ష్టోభన్త్యక్తుభిః। ప్ర యా వాజం న హేషన్తం పేరుమస్యస్యర్జుని॥ ఋదూదరేణ సఖ్యా సచేయ యో మా న రిష్యేద్ధర్యశ్వ పీతః। అయం యః సోమో న్యధాయ్యస్మే తస్మా ఇన్ద్రం ప్రతిరమేమ్యచ్ఛ॥ ఆపాన్తమన్యుస్తృపలప్రభర్మా ధునిః శిమీవాఞ్ఛరుమాగ్ం ఋజీషీ। సోమో విశ్వాన్యతసా వనాని నార్వాగిన్ద్రం ప్రతిమానాని దేభుః॥ ప్ర [66] సువానః సోమ ఋతయుశ్చికేతేన్ద్రాయ బ్రహ్మ జమదగ్నిరర్చన్న్। వృషా యన్తాఽసి శవసస్తురస్యాన్తర్యచ్ఛ గృణతే ధర్త్రం దృగ్ంహ॥ సబాధస్తే మదం చ శుష్మయం చ బ్రహ్మ నరో బ్రహ్మకృతః సపర్యన్న్। అర్కో వా యత్తురతే సోమచక్షాస్తత్రేదిన్ద్రో దధతే పృత్సు తుర్యామ్॥ వషట్తే విష్ణవాస ఆ కృణోమి తన్మే జుషస్వ శిపివిష్ట హవ్యమ్। [67] వర్ధన్తు త్వా సుష్టుతయో గిరో మే యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః॥ ప్ర తత్తే అద్య శిపివిష్ట నామార్యః శగ్ంసామి వయునాని విద్వాన్। తం త్వా గృణామి తవసమతవీయాన్ క్షయన్తమస్య రజసః పరాకే॥ కిమిత్తే విష్ణో పరిచక్ష్యం భూత్ప్ర యద్వవక్షే శిపివిష్టో అస్మి। మా వర్పో అస్మదప గూహ ఏతద్యదన్యరూపః సమిథే బభూథ॥ [68] అగ్నే దా దాశుషే రయిం వీరవన్తం పరీణసమ్। శిశీహి నః సూనుమతః॥ దా నో అగ్నే శతినో దాః సహస్రిణో దురో న వాజగ్గ్ శ్రుత్యా అపా వృధి। ప్రాచీ ద్యావాపృథివీ బ్రహ్మణా కృధి సువర్ణ శుక్రముషసో వి దిద్యుతుః॥ అగ్నిర్దా ద్రవిణం వీరపేశా అగ్నిర్ఋషిం యః సహస్రా సనోతి। అగ్నిర్దివి హవ్యమా తతానాగ్నేర్ధామాని విభృతా పురుత్రా॥ మా [69] నో మర్ధీరా తూ భర॥ ఘృతం న పూతం తనూరరేపాః శుచి హిరణ్యమ్। తత్తే రుక్మో న రోచత స్వధావః॥ ఉభే సుశ్చన్ద్ర సర్పిషో దర్వీ శ్రీణీష ఆసని। ఉతో న ఉత్పుపూర్యా ఉక్థేషు శవసస్పత ఇషగ్గ్ స్తోతృభ్య ఆ భర॥ వాయో

శతగ్ం హరీణాం యువస్వ పోష్యానామ్। ఉత వా తే సహస్రిణో రథ ఆ యాతు పాజసా॥ ప్ర యాభి- [70] ర్యాసి దాశ్వాగ్ం సమచ్ఛా నియుద్భిర్వాయవిష్టయే దురోణే। ని నో రయిగ్ం సుభోజసం యువేహ ని వీరవద్గవ్యమశ్వియం చ రాధః॥ రేవతీర్నః సధమాద ఇన్ద్రే సన్తు తువివాజాః। క్షుమన్తో యాభిర్మదేమ॥ రేవాగ్ం ఇద్రేవతః స్తోతా స్యాత్త్వావతో మఘోనః। ప్రేదు హరివః శ్రుతస్య॥[71]

*దధానో జినోషి దేభుః ప్ర హవ్యం బభూథ మా యాభిశ్చత్వారిగ్ంశచ్చ ॥**2.2.12**॥*

ప్రజాపతిస్తాన్సృష్టా అగ్నయే పథికృతేఽగ్నయే కామాయాఽగ్నయేఽన్నవతే వైశ్వానరమాదిత్యం చరుమైన్ద్రం చరుమిన్ద్రాయాఽన్వృజవ అగ్నావైష్ణవమసా సోమారౌద్రమైన్ద్రమేకాదశకపాలగ్ం హిరణ్యగర్భో ద్వాదశ॥12॥

*ప్రజాపతిరగ్నయే కామాయాఽభి సం భవతో యో విద్విషాణయోరిధ్మే సంనహ్యాదాగ్నావైష్ణవముపరిష్టాద్యాసి దాశ్వాగ్ంసమేకసప్తతిః ॥**71**॥*

ప్రజాపతిః ప్రేదు హరిః శ్రుతస్య॥

॥హరిః ఓమ్॥

॥శ్రీ కృష్ణార్పణమస్తు॥

॥ఇతి ద్వితీయకాణ్డే ద్వితీయః ప్రశ్నః॥